

НОД технологической картата

Даатата:	
Буолбута:	МБДОУ “Детский сад “Хомус” с. Хатас” МО “Намский улус”
Тизмэтэ:	“Дойдум мутукчалаах мастара”
Сыала:	Дойдубутугар үүнэр мутукчалаах мастер араастарын билиһиннэри
Соруктара:	Итэр сорук: Оҕоҕо төрөөбүт дойдутун кэрэ айылҕатыгар тапталы инэри, тулалыыр эйгэ үтүө сыаннастарын тиэрдэн, сизэрдээх буоларга иити; Үөрэтэр сорук: Дойдубутугар бөлөхтөөн үүнэр мутукчалаах мастер уратыларын чинчийэн билии, уус-уран тылынан хоһуйарга, ырытарга үөрэтии, оонньоу ньыматынан оҕо билиитин ханатыы; Сайыннарар сорук: Оҕо чуолкайдык сангарар дьоҕурун, уус-уран тыл көмөтүнэн тылын саппааһын байытарын сайыннары
Итиллээччилэр саастара:	Бэлэмнэни бөлөх
Дьарык бириэмэтэ:	30 мүн.
Дьарык тэрилэ:	-ИКТ-харыйа, бэс(олохтоох матырыяал) -сыһыарыллар тыллар (мас, харыйа, бэс) -өнгөөх бэлиэлэр (Фишкалар, дорҕооннор) -Схема хаарта “Айылҕа ыллыга” -аудиозапись “Ойуур тыаһа” -мастар лабаалара, туораахтар (харыйа, бэс) -хартыына(харыйа, бэс) -диаграмма (хартыынанан % көстүүтэ)
Дьарык барыта:	-организационнай түгэнэ (Кириитэ) -сүрүн чааһа -түмүгэ
Дьарык көрүнгэ:	Сэлэһии, оонньоу, чинчийи
Итэр-үөрэтэр уобалаһа:	Тылы сайыннары (грамота)
Алтыһар уобаластар:	Тулалыыр эйгэ, музыка, физкультура, худ. литература, творчество, социализация
Ньымалара:	-нагляднай-хартыыналары көрдөрүү -тылы сайыннары-сэлэһии, хоһоон ааҕыта, кэпсээһин -практической-чинчийи, опыт оҕоруута, конструирование -оонньоу-дидактической оонньоу, ситиуацияны ырытыы Приемнара: Көрдөрүү, быһаарыы, сэлэһии
Дьарыкка бэлэмнэни үлэ	Айылҕа ыллыгынан экскурсияҕа сылдыы, хоһооннору, ырыаны үөрэтии

I. Организационнай түгэнэ (Кириитэ)(3 м)

НОД барыта	соруктара	Ис хоһооно	формата	Оҕолор эппиэттэрэ
-------------------	------------------	-------------------	----------------	--------------------------

НОД ыытыыга бэлэмнэни	ИКТ бэлэмнээһин, оҕолор миэстэлэрин булуулар			
Эбэрдэлэһии	Түмэткэ киллэри,	<p>-Үтүө сарсыарда буоллун, уруйдаан-айхаллаан бүгүннү күнү айылҕа алгыһынан көрсүөбүң!</p> <p>-Оҕолоор, бүгүн биһиэхэ хатыламат биир ураты күн. Бу ыйбыт аата, о.э. муус устар ый тиэмэтэ “Сир Ийэ оҕотобун”-диэн.</p> <p>“Сир Ийэ”-диэн тугу ааттыбытыт?</p> <p>-Сөпкө эттигит. “Сир Ийэ”- диэн биһиги олорор планетабытын да ааттыбыт, биһигини тулалаан турар айылҕабыт да буолар.</p> <p>Биһиги бүгүн дьарыкпытын алгыһынан саҕалаатыбыт, чэ эрэ, ким сытыы өйдөөх эбитий?</p>	фронтальной	<p>Аламай күн сырдыгынан Ойуур тыа арыалланан, Иннигит хоту баран иһин, Санаа хоту сайдан иһин!</p> <p>оҕолор эппиэттэрэ (планета, айылҕа)</p>
Ыйытыылар:	Мотивацияларын үрдэтии, билэр-көрөр баҕаларын көбүлээһин	<p>-ханлык тыллар алгыска этилиннилэр? -Туох туһунан дьарыкка кэпсэтиэхпитий? -Эһиэхэ кэнники строкалар туох өйдөбүлү биэрэллэрий?</p>		ойуур,тыа айылҕа сайдан ис, элбэби бил
Сюрпризнай түгэн (Схеманан олохтоох хаарта) ИКТ- “Айылҕа ыллыгынан”		<p>Оҕолор, биһиги бэбэһээ ханна сырыттыбыт?</p> <p>-Хайдах суолларынан сырыттыгыт?</p> <p>-Манлык синньигэс суолу “ыллык”-диэн ааттыбыт, онтон кэтит суол-айан суола дэнэр</p> <p>-Ханлык суолларынан дьон эбэтэр массыына сылдыбалларый?-</p> <p>-(ИКТ –хаартаҕа көрдөрөр) биһиги сылдыар ыллыкпыт “Айылҕа ыллыга”-диэн ааттанар. Билигин этин эрэ, “Айылҕа ыллыгынан айан” диэни эһиги хайдах өйдүүгүтүй?</p> <p>-Онтон киһи айылҕаҕа тоҕо сылдыарый?</p> <p>-оччоҕо биһиги бүгүннү дьарыкпыт сыала туох буолуой?, тоҕо айылҕа ыллыгынан бэбэһээ сырыттыбыт?-</p>	биирдиилээн	<p>Ойуурга</p> <p>Синньигэс уонна кэтит суолларынан</p> <p>-дьон ыллык суолунан, массыыналар айан суолунан сылдыбаллар</p> <p>айылҕаҕа сылдыар киһи</p> <p>-сынньанар, мастары көрөр, үөрэтэр, өссө көтөрдөрү, кыыллары үөрэтэр</p> <p>-Айылҕа ыллыгынан сылдыан онно баар мастары</p>

		<p>--саамай сөп. Бүгүн биһиги билиэхпит биһиэхэ элбэхтик үүнэр мастар тустарынан. -Дьэ, эрэ айылҕабыт ыллыгынан өссө биирдэ айанныабын эрэ! Бары турдубут! Бииргэ хаамтыбыт!</p> <p>Ырыа “Бииргэ көрдөөхтүк хаамыах”</p>	групповой	<p>үөрэтээри, билээри</p> <p>Бары: Бииргэ көрдөөхтүк хаамыах, Ийэ сиргэ, ийэ сиргэ! Онтон ыллыыр буоллахха Бары бииргэ, бары бииргэ</p> <p>Ыллас эрэ биһигинниин-переполочка Биир иннэбэ иккис иннэ – харыйа буолар, Биир лабааба иккис эмиэ-кирилиэс буолар, Биир тылга эн иккис тылы-ырыа таах буолар</p>
--	--	--	-----------	--

II. Сүрүн чааһа (22 м.)

Ситимнээх сана	Тыллары дорҕооннорунан ырытары хатылааһын. Тыл саппааһын байыты, Оҕо чуолкайдык санарар дьобурун сайыннары	Дамир, эһиги сылдыбыт суолгутун хаартаба көрдөрүн эрэ. Аны Никита көрдөрөр	биирдиилээн	<p>Д.-Биһиги детсадтан синньигэс суолунан барбыппыт онтон улахан суолунан Берегите лес тийбиһипит. Ойуурга баар мастары М.А. бэс мастар диэбитэ</p> <p>Н.- Биһиги детсадтан синньигэс суолунан барбыппыт, кирилиэһинэн аллараа түспүшүт. Онтон</p>
-----------------------	--	---	-------------	---

<p>1.Тыллары ырытыы</p>		<p>-Онтон ырыабытыгар ханнык мас ахтылларый? -Таабырынна таайын эрэ! “Өрүү биир дьүһүннээх, төрүөбүттэн уларыйбат баар үһү- -Харыйаны, бэһи биир тылыннан туох диибитий?- -“Мастар” дьэн хас ахсаанга турарый? - -“Мастар”-олох тылын этин эрэ- -мас -харыйа -бэс</p>	<p>синньигэс суолунан хараҥа ойуурга киирбиһпит. Онно үүнэн турар мастары И.Н. харыйалар диэбитэ. Онтон күөлгэ тахсан кэлбиһпит.</p> <p>Харыйа</p> <p>Бэс</p> <p>Мастар Элбэх Мас</p> <p>(оболор биирдии-биирдии тахсан дорбооннору тыл суолтатынан чуолкайдаан, фишканын ырыталлар)</p>
<p>2.Аабылар:</p>		<p>Аудиозапись “Ойуур тыаһа”-истии -Оҕолоор, билигин биһиги ойуурга, тыаба баар курдук сананыахайын эрэ, харахпытын симтибит, истэбит -Ханна бааргытый? - - ханнык мастар баалларый?</p> <p>-Онтон биһиги фишканын ханнык мастары ырыттыбыт?- -Тоҕо бу мастары ааттаатыбыт, туох атыннаахтарый, холобур хатынтан</p> <p>а) чуолкай сананын хоһооннору хатылааһын:</p>	<p>ойуурга, тыаба, мыраан үрдүгэр, мыраан анныгар -хатын, бэс, тиит, харыйа, талах</p> <p>харыйа, бэс</p> <p>туораахтаахтар, иннэлээхтэр Лабааларынан сиргэ тайанан Хойуу лабаалаах харыйалар Сүүрүктээх өрүһүм үрдүнэн Сэлэлии үүнэн тураллар. Лабархай сыттаах бэстэрим Иннэлэринэн утары уналлар Мырааным тэллэбиттэн саҕалаан Куоталаһа үүммүт курдуктар</p>

		б) дидактической оонньуу “Аах хас сүһүөхтээбий?” (ытыһы ытыска охсон тыллар сүһүөхтэрин аабы) -хойуу мутуктаах харыйалар- -Лабаххай сыттаах бэстэрим	биирдиилээн	(2,3, 4) (3,2,3)
Физминутка:	Эти-сиини, илиини-атабы эрчийии	“Эн, мин, кини”-утары тыллары этэн, хамсаныллаах эрчиллии	групповой	Эн-мин Мин-эн Кини-кини-кини Уна-ханас Бардыбыт-кэллибит Турдубут-олордубут Олордубут-турдубут Иннигэр-кэннигэр Эгэрэн-дэгэрэн Көттүм-ойдум Киирдим-табыстым Элэс-мэлэс Көрдүм-иһиттим Бүттүм ини
3. Схеманан үлэ (ИКТ)	Харыйа, бэс мастары тэннээн көрүү, схеманан мас тутулун билии уонна танарга үөрэнии, тыл саппааһын байыты	“Мас тутула”(харыйа, бэс-тэннээһин) Бу икки мастар бэйэ-бэйэлэригэр майгыннаһаллар Тугунан? - Онтон уратылар туохха буолуой? Бары бииргэ толкуйдуобун эрэ, көрүн эрэ (экранна хартыналары көрдөрөр) Бу мастар ханна үүнэн туралларый? Ол аата уратылар тугуй?	Фронтальной биирдиилээн	иккиэн от күөбэ өннөөхтөр, кыһын дьүһүннэрин уларыппаттар, иннэлээхтэр, туораахтаахтар -Харыйа өрүс кытытыгар, ойуур иһигэр) Бэс мыраан сирэйигэр, мыраан үрдүгэр -ханна үүнэллэригэр, харыйа сииктээх, хараһа сиргэ үүнэр, бэс кумахтаах сиргэ уонна күн көрөр сырдык сиргэ үүнэр

Мас тугулун оноруу		<p>-Бэс үрдүк сиргэ үүнэр, Бэс үүнэр тыатын хайдах ааттыбытыг-Бэс чагда диибит, манна Сэргэлээххэ бэс чагда элбэх, онно дьоннор сөбүлээн дьэе тутталлар. Быйыл кимнээх сана дьэебэ кэстүлэр ? Дамир, эн дьээн таһыгар бэс баар дуо? Ол аата Дамир бэс чагдаба дьэетэ тутуллубут эбит. Билигин мастер тутуллерын көрөбүт (схеманан алларааттан үөһээ көрдөрүү) Мас тугула-силис -умнас - лабаа -иннэ</p> <p>а)Тыллары чуолкай санганан хатылааһын б)схеманан көрдөрөн тыл суолтатынан үлэ в)д/о “Мастарбыт барахсаттар”-харыйа, бэс кырыллыбыт лоскуйдара (оҕо ахсаанынан ситимнэхэр хартыналар –мас тугула) - Лоскуйдары танан биир хартына таһаары -тутул тыллары хатылааһын, тыл саппааһын байыты</p>		<p>Дамир Д-элбэх бэс баар</p>
4.Чинчийии	<p>Тыл саппааһын байыты, ханаты, чинчийэн мастары хайдах араарарга үөрэнии</p>	<p>-Атын мастер сэбирдэхтээхтэр, онтон харыйаба, бэскэ иннэлээхтэр. Иннэлэрин өссө атыннык мутукча диэн ааттыллар, онон мутукчалаах мастер диэн ааттаналлар. Чинчийии барыта: (сэрэхтээх буолуу, бэйэ-бэйэбэ сыһыан) -Билигин илиигитигэр ылангыт мастер мутукчаларын тутан көрүң, хайдахтарый? -Мутукчаларгыт кээмэйэ биир тэн дуо?- -Кылгас мутукчалаах ханнык мас лабаатай?- Оонньуу: “Ким төһө туораабы хомуйарый?” -Көрүң, бу икки көрүң туораахтар, биирдэр дуо? -тугунан атыннарый? Оонньуу: ханнык команда сөпкө элбэх туораабы хомуйар</p>	биирдиилээн	<p>хатылаахтар, уһуктаахтар суох, биирэ уһун, биирэ кылгас харыйа, уһун мутукчалаах-бэс -суох -харыйа туорааба-улахан, уһун, ньолбоҕор, ньалбаархай, Бэс туорааба-кыра, төкүнүк соҕус, уһуктаах</p>
5.Туораах	Опыт онорон хайдах	-Бу туораах хатырыгын анныгар сизмэлээх буолар.		

<p>СИЭМЭТИНЭН ОНЫТ ОНОРУУ</p> <p>6.ОҮО кэпсээнэ</p>	<p>сиэмэттэн мас үүнэн тахсарын быһаарыы</p> <p>ОҮО сатаан ситимнээн кэпсириин ситиһии</p>	<p>Билигин иннигитигэр баар сиэмэлэри илиигитигэр ылангыт үрэн көрүн эрэ... Туох буолла? Туохха маарынаттыгыт?</p> <p>-Ити курдук сиэмэни тыал үрэн, ийэ мастан көтүтэр. Сиэмэ сиргэ-буорга түһэн кыра харыйа, эбэтэр бэс буолан үүнэн тахсар. Элбэх сыл үүнэн сүүнэ мас буолар. Сүүһүнэн сыл ааһар сиэмэ мас буола үүнэн тахсарыгар.</p> <p>Оонньуу: эһиги иннигитигэр лабаалар уонна туораахтар сыталлар. Хас лабаа аайы аналлаах туораабы уурун уонна кэпсээн</p>	<p>биирдиилээн</p>	<p>Көтүлэр (үрүмэччи, тонобоччу...)</p> <p>-Элбэх харыйа үүммүт ойуурун-харыйалаах ойуур диибит, онтон бэстэр үүммүт тыаларын-бэстээх ойуур эбэтэр бэс чагда диибит. Харыйа сииктээх, намыһах сиргэ үүнэр, Бэс үрдүк, ыраас, кумахтаах сиргэ үүнэр. Онтон бэстээх уонна харыйалаах ойууру мутукчалаах тыа диибит.</p>
<p>7.Айылыа муннугар творческой коллективнай үлэ (2 хамаандаба араасаллар)</p>	<p>Бииргэ сатаан үлэлииргэ үөрэнии, харыйа ойуурун, бэс чагданы арааран билиини чингэтии</p>	<p>-Көрүн, бу хайабаастардаах кытаанах хордуоннары бэлэмнээтим. Бу хордуону Дамир хамаандата мыраан сирэйин курдук санаан. Бу лабаалар сыталлар, ону сыыспакка хайабаастарга иилэбит. Онтон бу хордуон өрүс үрдүгэр турар сир. Никита хамаандата онорор</p> <p>-Билигин көрүн туох буолан табыста</p>	<p>подгрупповой</p>	<p>мутукчалаах ойуурдар, -бэс чагда -харыйа үүммүт ойуура</p>

III Түмүк (5м.)

<p>НОД-у түмүктээһин</p>	<p>ОҮолор бу дыарыкка тугу билбитгэрин-көрбүттэрин түмүк онороллор</p>	<p>-ОҮолоор,бүгүн туох сонун сананы биллигит, көрдүгүт?</p> <p>-Биһиги детсадпыт эмиэ биир улахан туораахха майгыныыр. Ол иһигэр эһиги элбэх кыра сиэмэ оҮолор бааргыт. Хаһан эрэ сиэмэлэр сиргэ түһэн, үүнэн аарыма мастар буоланнар сири симииллэрин курдук, эһиги эмиэ улаатангыт Ийэ дойдугутугар туһалаах дьон буолан, сири</p>	<p>биирдиилээн</p>	<p>ОҮолор эппиэттэрэ</p>
---------------------------------	--	--	--------------------	--------------------------

		киэргэтиэххит Төрөөбүт дойдугун эн таптаа, Ийэ айылбаһын харыстаа, Алдытыма, киртитимэ, Кэрэни кэрэхсээ, дыктини сэргээ!		
--	--	--	--	--